

RELIGIONSKUNSKAP 4-6 GRUNDBOK

MICHAEL ENGSTRÖM
ULRIKA ENKVIST WALLMARK

CAPENSIS FÖRLAG AB

SPRÅKGRANSKNING

Elin Herrmann

VÄRDEFULLA SYNPUNKTER PÅ INNEHÅLLET

*Torbjörn Andersson, Jonas Cederquist, Maria Engstrand,
Eberhard Herrmann, Elin Herrmann, Filip Paepke,
Thor-Leif Strindberg, Julius Wiklund och
Mogärdeskolans elever*

Capensis förlag AB

Falköping

www.capensis.se

e-postadress: info@capensis.se

© 2018 *Limnea utbildning AB,*

Michael Engström och Ulrika Enkvist Wallmark

ISBN-13:978-91-85887-92-7

Första upplagan 2018

Andra tryckningen

Tryck: Bulls Graphics AB, Halmstad

Redaktör och grafik:

Jan Wiklund

Teckningar:

Henry Ståhle

Framsida:

Tilda Wiklund

Baksida: Bilder från sidorna 14, 75, 91 och 107.

Boken är skyddad av upphovsrättslagen.

TILL ELEVER, FÖRÄLDRAR OCH LÄRARE

Capensis läromedel i *Religionskunskap 4-6* består av tre delar: grundbok, övningsbok och lärarbok. Författarna har utgått från Capensis tre viktiga principer för läromedelsproduktion - att följa kursplanen, att ha en tydlig struktur och att göra ämnet enkelt att förstå. Principerna har varit mycket stimulerande för oss författare eftersom innehållet i ämnet religionskunskap, som det beskrivs i kursplanen, är omfattande och mycket komplext.

Att följa kursplanen

Vi hoppas att boken ska konkretisera ämnesinnehållet som beskrivs i kursplanen för både elever och lärare. Med bokens hjälp ska eleverna förhoppningsvis lättare kunna utveckla de förmågor som anges i kursplanen.

- Analysera kristendomen, andra religioner och livsåskådningar samt olika tolkningar och bruk inom dessa.
- Analysera hur religioner påverkar och påverkas av förhållanden och skeenden i samhället.
- Reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet.
- Resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.
- Söka information om religioner och andra livsåskådningar och värdera källornas relevans och trovärdighet.

En tydlig struktur

Boken är uppdelad efter kursplanens fyra kunskapsområden. Kapitlens rubriker visar tydligt

vilket centralt innehåll som behandlas. Boken kan på så vis ge användarna stöd att se strukturerna som finns i kursen.

En viktig del i kursen är att kunna jämföra religioner med varandra. Innehållet i kapitlet om världsreligionerna är därför strukturerat med liknande rubriker för att underlätta jämförelser. Dessutom finns det en översikt på fyra sidor som jämför religionerna i tabellform. Religionernas likheter och skillnader blir då tydligare.

Enkelt att förstå

Ambitionen har varit att hålla nere antalet nya begrepp i läroboken. Syftet med det är att göra innehållet enkelt, men förhoppningsvis inte förenklat.

Alla nya begrepp finns också samlade i slutet av varje kapitel. Det gör det enklare för eleverna att i ett första skede se betydelsen av begreppen för att lättare kunna se olika sammanhang. Ord- och begreppslistan i slutet av kapitlet gör det också enkelt att repetera begreppen.

Det sekulära perspektivet

Religionsämnet är neutralt presenterat i kursplanen. Det innebär att både religiösa och icke-religiösa livsåskådningar får plats.

Övningsbok

Till *Religionskunskap 4-6 grundbok* hör *Religionskunskap 4-6 övningsbok*. I övningsboken ges möjlighet att repetera grundbokens innehåll, träna på jämförelser samt föra fördjupade diskussioner inom exempelvis livsfrågor och etik.

Lycka till önskar Michael och Ulrika!

INNEHÅLL

VAD ÄR RELIGIONSKUNSKAP?	8	HINDUISMEN	
Värderingar	9	Introduktion till hinduismen	48
Jämförelse mellan världsreligionerna	10	Gudar	50
Var finns världsreligionerna?	13	Levnadsregler inom hinduismen	51
LIVSÅSKÅDNINGAR	14	Ritualer inom hinduismen	52
		Heliga platser inom hinduismen	53
		Ord och begrepp i kapitlet	53
VÄRLDSRELIGIONERNA	15	BUDDHISMEN	
		Introduktion till buddhismen	54
JUDENDOMEN		Levnadsregler inom buddhismen	56
Introduktion till judendomen	16	Ritualer inom buddhismen	57
Judendomens historia i Tanakh	18	Ritualer som genomförs en gång per år	58
Levnadsregler inom judendomen	20	Heliga platser inom buddhismen	59
Ritualer inom judendomen	21	Ord och begrepp i kapitlet	59
Ritualer som genomförs en gång per år	22		
Ritualer som genomförs en gång i livet	23	Sammanfattning av världsreligionerna I	60
Heliga platser inom judendomen	24	Sammanfattning av världsreligionerna II	62
Ord och begrepp i kapitlet	24	FORNSKANDINAVISK OCH ÄLDRE SAMISK RELIGION	
KRISTENDOMEN		Berättelser från fornskandinavisk religion	64
Introduktion till kristendomen	26	Ord och begrepp (fornskandinavisk religion)	65
Kristendomens tre stora inriktningar	28	Berättelser från äldre samisk religion	67
Jesus liv enligt Bibeln	29	Ord och begrepp (äldre samisk religion)	68
Levnadsregler inom kristendomen	33		69
Ritualer inom kristendomen	34	BEGREPPEN RELIGION OCH LIVSÅSKÅDNING	
Heliga platser inom kristendomen	36	Religiösa och sekulära livsåskådningar	70
Ord och begrepp i kapitlet	36	Sekulära livsåskådningar	71
ISLAM		Vetenskap och tro	72
Introduktion till islam	38	När livsåskådningar krockar med samhället	73
Koranen	40	Ord och begrepp i kapitlet	74
Levnadsregler inom islam	41		74
Ritualer inom islam	44		
Ritualer som genomförs en gång per år	45		
Heliga platser inom islam	46		
Ord och begrepp i kapitlet	47		

RELIGION OCH SAMHÄLLE	75	ETIK	107
KRISTENDOMEN I DET SVENSKA SAMHÄLLET	76	NÅGRA ETISKA BEGREPP	108
Kristendomen under medeltiden (1050 - 1520)	77	MORALISKA FRÅGOR	112
1500-talet fram till och med 1800-talet	78	Ord och begrepp i kapitlet	115
1900-talet till nutid	80	ETT BRA LIV	116
Varför är religionskunskap ett ämne i skolan?	81	Att göra gott	117
Kristna högtider och traditioner	82	Vad kan vi göra för andra?	118
Ord och begrepp i kapitlet	87	Är det tanken som räknas?	119
SPÅR AV FORNSKANDINAVISK RELIGION	88	Ord och begrepp i kapitlet	119
Ord och begrepp i kapitlet	90	FLER ORD OCH BEGREPP	120
IDENTITET OCH LIVSFRÅGOR	91	Religioner och andra livsåskådningar	120
LIVSFRÅGOR I POPULÄRKULTUREN	92	Översikt av religiösa och sekulära livsåskådningar	123
Sångtexter om vad som är viktigt i livet	93	Religion och samhälle	124
Döden	94	Identitet och livsfrågor	124
Kärlek	95	Etik	125
Kampen mellan det onda och det goda	96	REGISTER	126
Vänskap	97	BILDFÖRTECKNING	130
Ord och begrepp i kapitlet	97		
LIVSFRÅGOR I LIVSÅSKÅDNINGAR	98		
Vad är meningen med livet?	99		
Hur ska vi människor vara mot varandra?	100		
Vad händer efter döden?	101		
Hur bildades universum?	102		
Ord och begrepp i kapitlet	103		
IDENTITET, LIVSSTIL OCH GRUPP-TILLHÖRIGHET	104		
Hur vi visar vilka vi är	105		
När religion är viktigt i livet	106		
Ord och begrepp i kapitlet	106		

VAR FINNS VÄRLDSRELIGIONERNA?

Kartorna till höger visar var i världen de fem världsreligionerna finns. Av världens 7,6 miljarder människor tillhör cirka 5 miljarder någon av de fem världsreligionerna. Övriga tillhör någon annan religion eller ingen religion alls.

Judendom

Judendomen har funnits i över 3 000 år. Från början fanns judendomen i länderna som ligger öster om Medelhavet. Idag bor de flesta judarna i Israel och i USA.

Kristendom

Jesus lärjungar lade grunden till det som senare blev kristendom. Kristendomen växte fram ur judendomen för cirka 2 000 år sedan. För 1 000 år sedan hade kristendomen spridits och fanns i hela Europa. När kristna länder i Europa tog över andra delar av världen spreds kristendomen i många nya områden. Idag är kristendomen stor i hela Amerika, Europa, Oceanien och södra Afrika.

Islam

Islam har enligt muslimer alltid funnits. Religionen fick stor spridning med profeten Muhammed och islams heliga skrift Koranen för 1 400 år sedan. Islam är idag en stor religion i norra Afrika och västra Asien. Landet där det bor flest muslimer är Indonesien.

Hinduism

Hinduismen har funnits i minst 3 500 år. Religionen uppstod i nuvarande Pakistan. De flesta hinduerna lever i Indien. Hinduismen har påverkat andra stora religioner, till exempel sikhismen som också finns i Indien.

Buddhism

Buddhismen grundades av Siddharta Gautama i Indien för 2 500 år sedan. Idag finns det många buddhister i Indien, Kambodja, Thailand och Burma. Buddhismen har påverkat andra stora religioner, till exempel daoismen i Kina och shintoismen i Japan.

VÄRLDSRELIGIONERNA

Det finns många religioner i världen. Fem av dem kallas världsreligioner (judendom, kristendom, islam, hinduism och buddhism).

Det som bygger upp en religion kallas centrala tankegångar. Nedan finns de centrala tankegångar som tas upp för alla de fem världsreligionerna.

- **Symboler** Symboler är betydelsefulla för personer som tillhör en religion. Kristendomen har till exempel korset som symbol och buddhismen ett hjul med åtta ekrar.
- **Inriktningar** I vissa frågor tycker de troende inom en och samma religion olika. Det finns därför olika inriktningar. Inom kristendomen finns bland annat ortodoxt kristna, katoliker och protestanter.
- **Högre makt** En eller flera gudar.
- **Heliga skrifter** En bok som innehåller det viktigaste om religionen, exempelvis Tanakh, Bibeln och Koranen.
- **Personer och berättelser** Inom alla religioner finns det personer och berättelser som är viktiga, bland annat Mose, Jesus, Muhammed och Buddha Gautama.
- **Heliga rum** En byggnad såsom en synagoga eller ett hinduiskt tempel där de som har samma tro samlas.
- **Religiösa experter** Det är personer som anses kunna tolka de heliga skrifterna, bland annat rabbiner och präster.
- **Religiösa ritualer** När en religiös handling utförs på ett speciellt sätt, till exempel hur en bön ska bes eller hur en högtid ska firas, kallas det religiös ritual.
- **Levnadsregler** I de heliga skrifterna står det hur människorna bör leva och vad som är viktigt i människornas liv. I Bibeln står bland annat de tio budorden och vilken mat som är tillåten att äta.
- **Heliga platser** En plats eller ett område som har stor betydelse för religionen är en helig plats. Jerusalem, Mecka och Varanasi är några exempel.

Judendom

Kristendom

Islam

Hinduism

Buddhism

SAMMANFATTNING AV VÄRLDSRELIGIONERNA I

	Judendom	Kristendom
Symbol		
Urkund (heliga skrifter)	Tanakh	Bibeln
Ålder	4000 år	2000 år
Centrala personer	Abraham och Mose	Jesus och Paulus
Geografiskt ursprung	Nuvarande Syrien, Jordanien, Libanon, Palestina och Israel	Nuvarande Palestina och Israel
Stor utbredning i...	Israel och USA 	Amerika, Europa, södra Afrika och Oceanien
Antal som tillhör religionen	14 miljoner	2 miljarder
Större inriktningar	Ortodox judendom Reformjudendom Konservativ judendom	Katolska kyrkan Ortodoxa kyrkorna Protestantiska kyrkorna
Religiösa experter	Rabbin	Präst, pastor
Gudsbild	En gud	En treenig gud
Tid	Allt har en början	Allt har en början

Islam	Hinduism	Buddhism
		
Koranen	Vedaskrifterna, Upanishaderna och Bhagavadgita m. fl.	Tipitaka, Dhammapada och Kung Milindas frågor m. fl.
1 400 år	3 500 år	2 500 år
Muhammed	Inga centrala personer	Siddharta Gautama
Nuvarande Saudiarabien	Nuvarande Pakistan	Nuvarande norra Indien
Arabvärlden, Iran och Indonesien	Indien och Nepal	Sydostasien
		
1,5 miljarder	1,1 miljarder	500 miljoner
Sunni Shia	Vishnuism Shivaism	Theravada Mahayana
Alem, imam	Brahmin	Finns egentligen inga
En gud	En eller flera gudar	Flera gudar eller inga gudar alls
Allt har en början	Det finns ingen början och inget slut	Det finns ingen början och inget slut

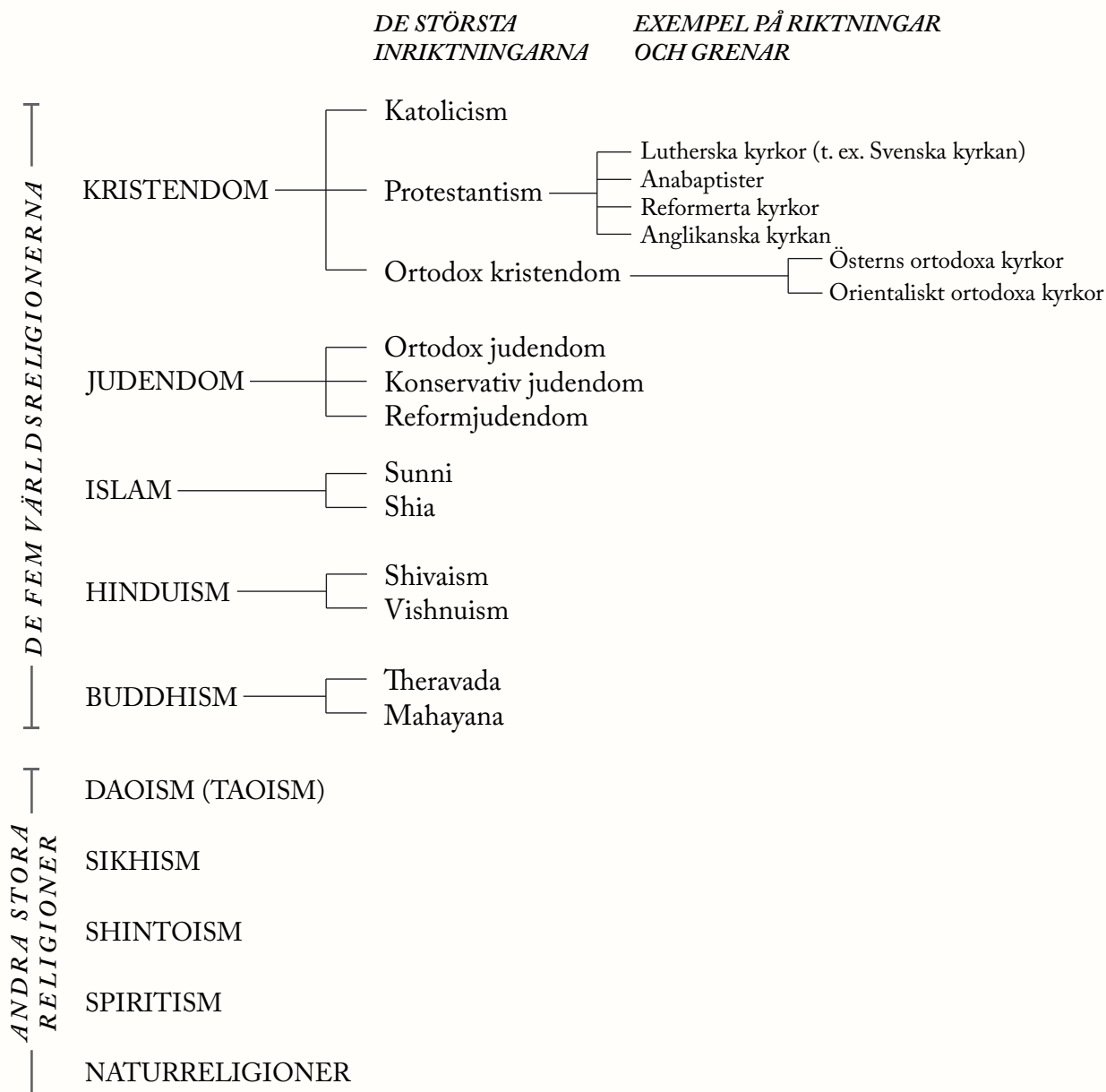
SAMMANFATTNING AV VÄRLDSRELIGIONERNA II

	Judendom 	Kristendom
Heliga platser/vallfärdsorter	Tempelberget, Västra muren och Abrahams grav	Jerusalem, Betlehem, Nasaret och Vatikanstaten
Munkar och nunnor	Nej	Ja
Heliga rum	Synagoga <i>Gammalnya synagogan i Prag byggdes på 1270-talet.</i>	Kyrka <i>Uspenskijkatedralen i Helsingfors tillhör finska ortodoxa kyrkan.</i>
Levnadsregler	De tio budorden Mose lag	De tio budorden Jesus undervisning
Människan har en själ	Ja	Ja
Kroppen dör och...	...själen lever vidare. Det är livet nu som är viktigt.	...själen har, eller kan få, evigt liv.
Viktiga tankegångar	Bli en god medmänniska Guds utvalda folk	Evigt liv Jesus är Guds son
Gud ställer krav på människan	Ja	Ja
Exempel på flaggor med en religiös symbol	 <i>Israels flagga med Davidsstjärnan</i>	 <i>Sveriges flagga med korset</i>

<p style="text-align: center;">Islam</p> 	<p style="text-align: center;">Hinduism</p> 	<p style="text-align: center;">Buddhism</p>
Mecka, Medina och Jerusalem	Ganges och Varanasi	Lumbini och Bodh Gaya
Nej	Nej	Ja
<p>Moské</p> <p><i>Moské i Uppsala.</i></p>	<p>Hinduiskt tempel</p> <p><i>Hinduiskt tempel i staden Bhubaneswar i Indien.</i></p>	<p>Buddhistiskt tempel</p> <p><i>Stupa i Fellingsbro.</i></p>
<p>Guds regler Matregler och klädregler</p>	<p>Olika vägar för att nå moksha Matregler och meditation</p>	<p>De fyra ädla sanningarna Den åttafaldiga vägen</p>
Ja	Ja	Nej
...själen lever vidare.	...själen lever vidare tills den befrias från återfödelsen.	...återfödelsen tar vid.
<p>Evigt liv Muhammed är den siste profeten</p>	<p>Uppnå moksha (stoppa återfödelsen)</p>	<p>Uppnå nirvana genom att förstå de fyra sanningarna och följa den åttafaldiga vägen</p>
Ja	Nej	Nej
 <p><i>Libyens flagga med mänskära och stjärna</i></p>	 <p><i>Indiens flagga med chakra (hinduismens livshjul)</i></p>	 <p><i>Mongoliets flagga med sojombo (den buddhistiska världsbilden)</i></p>

ÖVERSIKT AV RELIGIÖSA OCH SEKULÄRA LIVSÅSKÅDNINGAR

RELIGIÖSA LIVSÅSKÅDNINGAR

SEKULÄRA LIVSÅSKÅDNINGAR

SEKULÄR HUMANISM
EKOSOFI

HEDONISM
EXISTENTIALISM

NATURALISM

REGISTER

A

Abraham 10, 16, 18, 23-25, 29, 38, 42, 45-47, 60, 62, 121, 122
 abrahamitisk 120
 Abrahams grav 62
 advent 82, 83, 87
 adventsljusstake 83, 87
 alem 39, 47, 61
 alla helgons dag 86, 87
 Allah 39, 47, 120
 allmosa 41, 47, 120, 121
 altare 27, 36
 ande 87, 96
 asagudar 64, 89, 90
 asar 64, 66, 67
 asatro 64, 67
 Asgård 65-67, 89
 ashura 45, 47
 aum 48, 53

B

bar mitzva 23, 24
 bat mitzva 23, 24
 Betlehem 29, 36, 62, 83, 84
 Bibeln 11, 14, 15, 17, 20, 26-29, 33, 34, 36, 37, 39, 60, 71, 78, 79, 83-85, 99, 102, 121
 Big Bang-teorin 73, 74, 102
 bikt 34, 36
 bindi 105, 106
 blot 65, 67
 Bodh Gaya 10, 59, 63
 Brahma 50, 53, 103

brahmin 11, 49, 52, 53, 61
 buddhistiskt tempel 57, 59
 budorden 15, 19, 20, 33, 37, 62, 122
 bönen 17, 21, 39, 41, 44, 47, 52, 57, 120, 121
 böneutrop 39, 47

C

ceremonitrumma 68, 68
 chanukka 22, 24

D

Davidstjärnan 16, 24, 25, 62
 Dhammapada 51, 61
 dharmadagen 58, 59
 diwali 52, 53
 domsöndagen 85-87
 dop 11, 27, 35, 36
 dubbla kärleksbudet 33, 36

E

eid al-adha 45, 47
 eid al-fitr 45, 47
 ekosofi 72, 74, 92, 97, 123
 etik 8, 9, 107, 108, 125
 evangelierna 27, 36, 120
 existentialism 72, 74, 123

F

Fader vår 34, 36
 farao 18, 19, 24, 122

fastan 22, 41-43, 47, 76, 82, 84, 87, 120, 121
 filosof 98, 100
 FN 100, 103, 106, 109, 116
 fornskandinavisk religion 8, 14, 64, 65, 67, 75, 88-90, 120
 fredag 21, 41, 82, 89, 90
 fredagsbön 11, 44
 Frej 66, 67
 Freja 64, 66, 67, 88-90
 frälsning 33, 36
 Frö 66, 67
 fyra sanningarna 55, 56, 59, 63
 förbund 18, 23, 24, 120
 Förintelsen 17, 22

G

Gamla testamentet 17, 27, 29, 37
 Ganges 10, 11, 52, 53, 63
 Gautama, Siddharta 10, 11, 13, 15, 54, 55, 58, 59, 61
 god människa 99, 109, 117, 119
 Golgota 32, 36, 37
 grupptillhörighet 91, 104-106
 Guds plan 17, 24, 122
 Guds regler 30, 40, 47, 63
 Guds utvalda folk 18, 24, 62
 Guds vilja 12, 29, 33
 gyllene regeln 10, 100, 103
 göra gott 107, 116, 117, 119

H

hajj 42, 47
 hedonism 72, 74, 123
 helgdagar 82, 83, 87, 121
 Helheim 65, 67
 heliga arken 17, 24
 heliga snörets ceremoni 52, 53
 hinduiskt tempel 15, 49, 53
 Hira 40, 46, 47
 hjulet med åtta ekrar 15, 54, 55, 59
 hjälporganisation 118, 119
 holi 11, 52, 53, 104
 Hugin och Munin 64, 65, 67
 husförhör 78, 87

I

identitet 8, 9, 91, 104-107, 114, 124
 imam 39, 47, 61, 121
 israeliter 18, 19, 22, 24, 25, 33, 121

J

Jerusalem 10, 15, 21, 23-25, 29-32, 36, 37, 46, 47, 62, 63, 84, 87, 121
 Jesus 10, 13, 15, 26, 27, 29-38, 60, 62, 71, 82-87, 96, 101, 120, 121
 Jesus underverk 29, 37
 Jom Kippur 22, 25
 Jotunheim 65, 67
 Jubmel 68, 69
 jul 27, 34, 37, 82-84
 jämställdhet 107, 111, 114, 115

K

kapell 27, 37
 karneval 84, 87
 kastlösa 49, 53
 kastsystem 49, 53
 katedral 27, 32
 katolicism 64, 78, 87, 120, 123
 katolska kyrkan 12, 28, 34, 37, 60, 84, 87
 kippa 20, 25
 Klippdomen 46, 47
 klocktorn 27, 37
 kloster 55, 77, 87
 konfirmation 27, 35, 37
 konservativa judar 16, 25, 60
 konventikelplakatet 79, 87
 Koranen 11, 13, 15, 17, 39-44, 47, 61, 124
 korset 15, 26, 33, 36, 37, 62, 84, 87
 korsfästning 37, 85
 kosher 20, 25
 kremera 35, 52, 53, 57, 59
 kristen gudstjänst 34, 37
 kristendomskunskap 81
 kristi himmelfärdsdag 85, 87
 kristna präster 27, 37
 Kristus 29, 37, 120, 121
 krucifix 27, 37
 kränkning 107, 110, 115
 kultur 75, 76, 80, 87
 kung Milindas frågor 55, 61
 kyrkklocka 27, 37, 76, 85
 kyrkogångsplikt 79, 87
 kyrkoåret 75, 82, 83, 85-87
 kärleksbudet 33, 36
 kärleksbudskap 10

L

Lilla katekesen 78, 79, 87
 livsfrågor 8, 91, 92, 95, 97, 98, 121, 124
 livsstil 91, 104-106
 Lumbini 59, 63
 långfredagen 82, 85, 87
 Läkare utan gränser 118
 lärjungar 13, 26, 29, 31, 32, 34, 36, 37, 85, 87

M

mahayana 55, 59, 61, 123
 Malala 118
 mawlid 45, 47
 Mecka 15, 38, 39, 41, 42, 44-47, 63
 medeltiden 64, 77, 87
 Medina 38, 45-47, 63
 meditation 51, 53, 57, 59, 63
 menora 16, 25
 Messias 29-31, 37, 83, 84, 121
 middagsbön 41, 44
 Midgård 65-67, 89
 Midgårdssormen 65-67, 120, 121
 Midsommar 86, 87
 mihrab 39, 47
 minaret 39, 47, 120
 missionshus 27, 37
 mjöd 67
 Mjölner 66, 67
 moksha 51, 53, 63, 101
 moral 107, 108, 113
 moraliskt 107, 108, 112, 113, 115, 125
 morgonbön 11
 Mose lag 30, 62

moské 11, 38, 39, 41, 44-47, 63, 121
 Muhammed 10, 13, 15, 38, 40-42, 45-47, 61, 63, 121
 munk 12, 28, 55, 57, 58, 62, 47
 mänskliga rättigheter 100, 106, 109, 116

N

Nasaret 29, 36, 37, 62
 nattvard 34, 37, 85, 124
 naturalism 72, 74, 123
 naturvetenskap 73, 74
 nirvana 56, 57, 59, 63, 101
 Nobels fredspris 118
 nunna 12, 55, 58, 62, 77
 Nya testamentet 27, 29, 30, 37, 122
 nyårsdagen 82, 84, 87
 nåjd 68, 69

O

Oden 64-67, 88-90, 121, 122
 offra 24, 31, 45, 47, 49, 55, 57, 65-67, 90, 122
 omoraliskt 112, 113, 115
 omskärelse 23, 25, 44, 47
 onsdag 82, 89, 90
 ortodoxa judar 16, 25, 60
 ortodoxa kyrkor 27, 28, 34, 35, 37, 60, 62, 101, 123

P

pagod 55, 59
 palmsöndagen 84, 87
 paradiset 44, 47, 101
 pastor 34, 60

Paulus 26, 37, 60
 pesach 22, 25, 31, 122
 Petruskyrkan 36, 37
 pingst 34, 37, 82, 85, 87
 populärkultur 91, 92, 94-97
 predikan 27, 33, 34, 37, 44
 predikstol 27, 37
 protestantiska kyrkor 27, 28, 36, 37, 60, 82, 122
 protestantism 64, 78, 87, 123
 psalmboken 79, 86, 87
 påskdagen 82, 85, 87
 påven 28, 36, 37, 78

R

rabbin 11, 15, 17, 21, 25
 Ragnarök 67
 ramadan 41, 42, 45, 47
 reformationen 78, 87, 124
 reformjudar 16, 17, 25, 60, 123
 reinkarnation 49, 53, 101
 religionsfrihet 76, 80, 87, 106
 religiös livsåskådning 14, 70, 71, 73, 74, 100, 109
 religiös ritual 15, 21, 34, 35, 44, 49, 52, 57
 Rosh Hashána 22, 25
 Rädda Barnen 118
 röda dagar 83, 87
 Röda korset 118

S

sabbat 21, 25, 33
 salat 41, 47
 samkönad vigsel 80, 87
 Sápmi 64, 69
 sawn 42, 47

sejte 68, 69
 sekulär 8, 14, 70-74, 81, 97, 100, 101, 109, 123
 sekulär humanism 72, 74, 123
 sekulär livsåskådning 8, 14, 70-74, 81, 97, 101, 123
 sekulär ritual 72, 74
 sexualitet 74, 107, 110, 114, 115
 sexuell läggning 107, 114, 115
 shahada 41, 47
 sharia 40, 47
 shaykh 39, 47
 shia 39, 61, 120, 121, 123
 shiaislam 39, 47, 121
 shiamuslim 39, 41, 45, 47
 Shiva 50, 53, 103
 shivaism 48, 53, 61, 123
 skapelseberättelse 73, 102, 103
 skeppssättning 90
 skärtorsdagen 84, 87
 socken 77, 79, 87
 songkran 58, 59
 Stalo 68, 69
 stilla veckan 84, 87
 stupa 54, 55, 59, 63, 101
 sukkot 22, 25
 sunni 61, 120, 121
 sunniislam 39, 47
 sunnimuslim 39, 41, 45
 synagoga 15-17, 21, 23-25, 62
 syskonreligion 10, 120
 Särимner 66, 67

T

Tanakh 11, 15-18, 20, 24, 25, 37, 39, 60, 102, 121, 122
 tefilin 20, 25

Tempelberget 24, 25, 46, 62
 theravada 55, 59, 61
 tio budorden 15, 19, 20, 33, 37, 62,
 122
 Tipitaka 11, 55, 59, 61
 tisdag 82, 89, 90
 Tor 64, 66, 67, 88-90
 torsdag 82, 89, 90
 torshammare 89, 90
 tradition 75, 81-83, 86, 87
 treenigheten 26, 37, 60
 trefaldighetstiden 82, 85, 87
 trettondagen 84, 87
 troende 8, 10, 12, 15, 20, 34, 73, 84
 trosbekännelsen 41, 47, 120-122

U

underkastelse 40, 47
 Upanishaderna 49, 53, 61
 urkund 11, 14, 60, 121
 utanförskap 107, 115
 Utgård 65

V

Valhall 65-67
 Varanasi 11, 15, 53, 63
 Vatikanstaten 28, 36, 37, 62
 Vedaskrifterna 11, 49, 53, 61
 vesak 58, 59
 vetenskap 72-74, 102
 vilodagen 25, 34, 79, 87
 vise männen 83, 84, 87
 Vishnu 50, 63, 103
 vishnuism 48, 53, 61, 123
 Västra muren 10, 21, 24, 25, 62,
 121

Y

Yggdrasil 65, 67
 Yom HaShoa 22, 25

Z

zakat 41, 47

Å

återfödelse 51, 53, 56, 59, 63, 101,
 122
 åttafaldiga vägen 55, 56, 59, 63

Ä

äldre samisk religion 14, 64, 68,
 69, 78